

ÖZET

ARİŞ, Emine, Halit Ziya Uşaklıgil'in Romanlarında Karakter ve Tip Oluşumu, Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman, 2011.

Halit Ziya Uşaklıgil, Servet-i Fünûn topluluğunun seçkin bir sanatçısıdır. Uşaklıgil'in eserleri dönemini yansıtan güçlü birer ayna gibidir. Uşaklıgil toplumun yaşadığı bunalımı anlatır. Doğu–Batı ikileminde kalan bireyin çatışmasını işler. Bireyi bu çatışmaya sürükleyen nedenleri göz önüne serer. Uşaklıgil, eserlerinde bu bunalımı kahramanlarının yaşamları yoluyla verir. Kimlik kazanma sürecinde kişiyi etkileyen sosyal ve psikolojik faktörleri belirtir. Kimlik çatışmasının hâkim olduğu bu yaşamları, ruh tahlilleriyle ele alarak karakter ve tipler yoluyla ortaya koyar.

Bireyi sosyal ve psikolojik unsurların yanı sıra etkileyen bir diğer faktör de mizacıdır. Uşaklıgil'e göre çevrenin yönlendirmelerine açık olan birey, mizacından kaynaklanan özellikleri hayatı boyunca üzerinde taşır. Sosyal ve psikolojik faktörlerle beraber mizaç unsuruna da yer veren Uşaklıgil, ayrıntılı tip ve karakterler oluşturur. Bu sayede karakter ve tiplerin oluşumunu etkileyen faktörleri bir arada görmek mümkündür.

Anahtar Sözcükler

1. Halit Ziya Uşaklıgil
2. Servet- Fünûn romanı
3. Tip ve karakter
4. Kimlik bunalımı
5. Medeniyet çatışması